

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ارشد
تاریخ معاصر جهان اسلام

گروه علوم انسانی

مصوب پانصد و چهل و هشتمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی

مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۱

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تاریخ معاصر جهان اسلام

گروه: علوم انسانی
رشته: تاریخ معاصر جهان اسلام
دوره: کارشناسی ارشد
کمیته تخصصی: تاریخ و باستان‌شناسی
گرایش:
کد رشته:

شورای گسترش آموزش عالی در پانصد و چهل و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۱ براساس طرح دوره کارشناسی ارشد تاریخ معاصر جهان اسلام که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده و مقرر می‌دارد:
ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تاریخ معاصر جهان اسلام از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم‌الاجرا است.

الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و براساس قوانین تأسیس می‌شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می‌باشند.
ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۸۴/۳/۲۱ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم‌الاجرا است.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد تاریخ معاصر جهان اسلام در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می‌شود.

رأی صادره پانصد و چهل و هشتمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی

مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۱

درخصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تاریخ معاصر جهان اسلام

- (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تاریخ معاصر جهان اسلام که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
- (۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رأی صادره پانصد و چهل و هشتمین جلسه شورای گسترش آموزش عالی مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۱ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تاریخ معاصر جهان اسلام صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر جعفر توفیقی

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

دکتر سعدان زکائی

دبیر شورای گسترش آموزش عالی

فصل اول
مشخصات کلی

فصل اول: مشخصات کلی دوره‌ی کارشناسی ارشد تاریخ معاصر جهان اسلام

مرکز جهانی علوم اسلامی

تعریف

- «تاریخ معاصر جهان اسلام» یکی از رشته‌های تخصصی در دوره‌ی کارشناسی ارشد است که حوادث تاریخی، تحولات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی دوره‌ی معاصر را در مناطق خاورمیانه، آفریقا - شبه قاره هند، جنوب شرق آسیا، آسیای میانه، قفقاز، ترکیه و بالکان را به صورت روشمند و علمی مورد تبیین و تحلیل قرار می‌دهد.

اهداف آموزشی

- ۱- شناخت ریشه‌های تاریخی مسائل و مشکلات جهان اسلام
- ۲- شناخت عوامل تاثیرگذار بر تاریخ معاصر جهان اسلام
- ۳- شناخت تحولات فکری فرهنگی تاریخ معاصر جهان اسلام

اهمیت و ضرورت

- از میان تاریخ امت‌ها، سرگذشت امت‌های مسلمان در دوره‌ی معاصر اهمیت درخوری دارد؛ زیرا با آشنایی وضعیت کنونی مسلمانان جهان حکومت‌ها، فرقه‌ها و دانشمندان اسلامی درک بهتری از شرایط کنونی مسلمانان حاصل خواهد شد، در نتیجه برنامه‌ریزی و آسیب‌شناسی مناسب‌تری صورت خواهد گرفت.
علاوه بر این، شناخت تاریخ معاصر جهان اسلام برای دانش‌پژوهان مرکز جهانی علوم اسلامی که از تکثر و تنوع ملیتی زیاد برخوردارند ضرورت دوچندان خواهد داشت.

طول و شکل دوره

- طول دوره‌ی کارشناسی ارشد تاریخ معاصر جهان اسلام حداکثر ۵ ترم می‌باشد.
- نظام درسی، واحدی است.
- هر واحد درسی نظری برابر با ۱۶ ساعت می‌باشد که در قالب یک نیم سال ۱۶ هفته‌ای ارائه می‌گردد.
- هر واحد درسی عملی حداقل برابر ۳۲ ساعت می‌باشد.

تعداد واحدهای درسی

- تعداد کل واحدهای درسی دوره‌ی کارشناسی ارشد تاریخ معاصر جهان اسلام ۶۴ واحد می‌باشد. بخش عمده‌ی واحدها، نظری است و با تکیه بر پژوهش، در ضمن آموزش ارائه می‌گردد. واحدهای این دوره تحت ۲ عنوان که عبارتند

از:

الف) دروس جبرانی ب) دروس تخصصی، مطابق جدول زیر طبقه‌بندی شده است:

ردیف	معمورهای دروس	تعداد واحد
۱	دروس جبرانی	۳۲
۲	دروس تخصصی	۲۸
۳	پایان نامه	۴
جمع کل		۶۴

نقش و توانایی

- دانش آموختگان این رشته با توانایی که از مطالعات تاریخی به دست می‌آورند، قادر خواهند بود، هم چون پژوهشگری توانا در عرصه‌ی داخلی و خارجی بدرخشند و در مراکز علمی مفید واقع شوند و نیز می‌توانند پس از طی دوره‌ی کارشناسی ارشد ادامه‌ی تحصیل داده و نقش مؤثری در نشر و اعتلای فرهنگ و تمدن شیعی و شناساندن آن به جوامع مختلف ایفا کنند و در تحقق اهداف ذکر شده سودمند باشند.

فصل دوم
جداول دروس

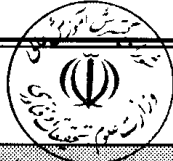

الف) دروس جبرانی رشته‌ی تاریخ معاصر جهان اسلام

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	فلسفه‌ی تاریخ	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	با توجه به نگرش قرآنی
۲	امام شناسی	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	با توجه به شبهات
۳	جامعه‌شناسی تاریخی	۲	۳۲	۳۲	-	جامعه‌شناسی	به تذکر ۵ توجه شود
۴	تاریخ مذاهب اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	با نگاه فقهی
۵	رجال و درایه و کاربرد آن در تاریخ	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	
۶	فقه (۱)	۳	۴۸	۴۸	-	ندارد	در اجرا ۶ واحد اجرا گردد
۷	فقه (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۱)	در اجرا ۴ واحد اجرا گردد
۸	فقه (۳)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۲)	در اجرا ۴ واحد اجرا گردد
۹	اصول فقه	۳	۴۸	۴۸	-	ندارد	در اجرا ۶ واحد اجرا گردد
۱۰	روش تحقیق	۲	۴۸	۱۶	۳۲	ندارد	
۱۱	فلسفه اسلامی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	*
۱۲	فلسفه اسلامی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	فلسفه اسلامی (۱)	*
۱۳	ادبیات عرب (۱)	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	*
۱۴	ادبیات عرب (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	ادبیات عرب (۲)	*
۱۵	روان‌شناسی	۱	۱۶	۱۶	-	ندارد	*
۱۶	جامعه‌شناسی	۱	۱۶	۱۶	-	ندارد	*
۱۷	جغرافیای جهان اسلام	۲	۳۲	۳۲	-	اطلاعات سیاسی	*
۱۸	تفسیر قرآن	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	*
۱۹	نقد تفکر اجتماعی غرب	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	*
۲۰	مدیریت آموزشی و فرهنگی	۱	۱۶	۱۶	-	ندارد	*
۲۱	شیوه‌های تبلیغ	۱	۱۶	۱۶	-	ندارد	*
۲۲	علوم سیاسی	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	*
۲۳	تعلیم و تربیت اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	*
۲۴	نیازهای منطقه‌ای	۲	۳۲	۳۲	-	کلام تطبیقی (۱ و ۲)	*
۲۵	کلام تطبیقی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	*
۲۶	کلام تطبیقی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	کلام تطبیقی (۱)	*
جمع کل			۵۰	۸۱۶	۷۸۴	۳۲	

تذکر:

- ۱- دروسی که علامت ستاره ندارد الزامی است.
- ۲- عناوینی که با علامت ستاره مشخص شد، برای طلاب، اختیاری بوده و لازم است ۱۰ واحد از آن‌ها را انتخاب و بگذرانند.
- ۳- گروه‌های آموزشی می‌توانند در صورت ضرورت، دروسی را برای همه یا برخی از دانش‌پژوهان الزامی نمایند.
- ۴- گروه‌های آموزشی می‌توانند تا سقف ۶ واحد دروس پیشنهادی زبان پیش‌بینی و اجرا نمایند.
- ۵- گروه‌های آموزشی می‌توانند، درس اختیاری «جامعه‌شناسی» (ردیف ۱۶) را برای آن دسته از دانش‌پژوهانی که این ماده‌ی درسی را قبلاً نگذرانده‌اند، الزامی کند.

ب) دروس تخصصی رشته‌ی تاریخ معاصر جهان اسلام

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش‌نیاز	توسعه‌نیاهات
			جمع	نظری	عملی		
۱	تحولات خاورمیانه (۱)	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	سیاسی، اجتماعی فرهنگی، اقتصادی
۲	تحولات خاورمیانه (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	تحولات خاورمیانه (۱)	مباحث سیاسی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و بازتاب انقلاب اسلامی در خاورمیانه و نگاه دینی مورد توجه قرار گیرد
۳	تحولات آفریقای مسلمان	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	سیاسی، اجتماعی فرهنگی، اقتصادی
۴	تحولات شبه قاره	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	سیاسی، اجتماعی فرهنگی، اقتصادی
۵	تحولات جنوب شرق آسیا	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	سیاسی، اجتماعی فرهنگی، اقتصادی
۶	تحولات آسیای میانه و قفقاز	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	سیاسی، اجتماعی فرهنگی، اقتصادی
۷	تحولات ترکیه و بالکان	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	سیاسی، اجتماعی فرهنگی، اقتصادی
۸	تاریخ اروپا	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	
۹	جنبش‌های فکری اجتماعی اسلام (۱)	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	
۱۰	جنبش‌های فکری اجتماعی اسلام (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	جنبش‌های فکری اجتماعی اسلام (۱)	
۱۱	روش تحقیق و مآخذشناسی تاریخ معاصر	۲	۳۲	۳۲	-	ندارد	
۱۲	متون تخصصی	۲	۴۸	۱۶	۳۲	ندارد	متون عربی
۱۳	زبان تخصصی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-	زبان عمومی	
۱۴	زبان تخصصی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	زبان تخصصی (۱)	
۱۵	پایان نامه	۴	۱۲۸	-	۱۲۸		
جمع کل		۳۲	۵۹۲	۲۳۲	۱۶۰		

فصل سوم
سر فصل دروس

(الف)

دروس جبرانی

فلسفه‌ی تاریخ

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت قوانین و سنن حاکم بر تاریخ و شناخت نظریه‌ها و مکتب‌های معروف فلسفه‌ی تاریخ در اندیشه‌ی متفکران مسلمان و اروپایی.

سرفصل دروس:

- کلیات (تعریف تاریخ، اقسام فلسفه‌ی تاریخ، رابطه‌ی آن‌ها)
- فلسفه‌ی علم تاریخ
- علمیت تاریخی
- تاریخ و دیگر علوم
- واقعیت و حقیقت در تاریخ
- عینیت تاریخی
- تبیین تاریخی و انواع آن
- آزمون پذیری در تاریخ
- فلسفه‌ی نظری
- چیستی تاریخ
- چگونگی تاریخ (قانونمندی تاریخ، مسیر حرکت تاریخ، غایت و هدف تاریخ)
- چرایی تاریخ (محزک تاریخی)
- مکاتب فلسفه‌ی تاریخ (با تکیه بر دیدگاه‌ها و اندیشمندان مسلمان)
- فلسفه‌ی تاریخ از دیدگاه قرآن

منابع پیشنهادی:

- ۱- مقدمه‌ای بر فلسفه تاریخ؛ والش
- ۲- تاریخ در ترازو؛ زرین‌کوب
- ۳- فلسفه تاریخ؛ حسینعلی نودری
- ۴- فقر تاریخیگری؛ کارل پوپر

- ۵- جامعه باز و دشمنان آن؛ کارل پوپر
- ۶- عقل در تاریخ؛ هگل
- ۷- فلسفه تاریخ ابن خلدون؛ محسن مهدی
- ۸- تاریخ چیست؛ ای اچ کار
- ۹- مورخ و تاریخ؛ توین بی
- ۱۰- مقدمه بر روش تحقیق در تاریخ؛ کیتسون کلارک

راه کارهای اجرایی:

- کنفرانس و تحقیق.

امام شناسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با ویژگی ها و جایگاه امام معصوم علیه السلام.

سرفصل دروس:

- کلیات

- مفاهیم (امامت، ولایت، وصایت، نص و ...)

- ختم نبوت و ضرورت امامت

- ویژگی های امام (علم، عصمت، کرامت و ...)

- جایگاه امام

- تکوینی (واسطه فیض، تصرف در طبیعت و تفویض و ...)

- تشریحی (تفسیر و تبیین دین و ...)

- وظایف متقابل امام و امت

- وظایف امام (هدایت، رهبری، حفظ دین، تبلیغ و ترویج دین، اجرای احکام و ...)

- وظایف امت (شناخت، اطاعت و ...)

- شمار امامان (با تکیه بر روایات لوح و ائمه اثنی عشر علیهم السلام و ...)

- بررسی مسأله ی غیبت (با توجه به ضرورت وجود امام معصوم علیه السلام)

منابع پیشنهادی:

۱- الشافی فی الامامة؛ سید مرتضی

۲- تلخیص الشافی؛ شیخ طوسی

۳- تصحیح الاعتقاد؛ شیخ مفید

۴- اصول کافی؛ کلینی

۵- نقش ائمه علیهم السلام در احیای دین؛ علامه عسکری

۶- تاریخ طبری

۷- تاریخ یعقوبی

۸- الطبقات الکبری؛ ابن سعد

جامعه‌شناسی تاریخی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: جامعه‌شناسی

هدف: شناخت نظریه‌های مهم و پدیده‌های اجتماعی در تاریخ اسلام به همراه مطالعات موردی منابع.

سرفصل دروس:

- کلیات و مفاهیم (تعریف، موضوع، روش تحقیق، ارتباط جامعه‌شناسی تاریخی با علوم مرتبط)

- نظریه‌ها

- ابوریحان، ابن خلدون و...

- هرمنوتیک پدیده‌های تاریخی

- مکتب آنال

- پویاشناسی پدیده‌های اجتماعی در تاریخ اسلام

- حکومت

- خانواده

- جنگ

- تجارت

- مطالعات موردی (مطالعه پدیده‌های اجتماعی در کتب تاریخی مانند مروج الذهب، تجارب الأمم و...)

تاریخ مذاهب اسلامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت اجمالی مذاهب فقهی مختلف اسلامی.

سرفصل دروس:

- کلیات (مفاهیم، تاریخچه و...)

- مذاهب اسلامی

- شیعه امامیه

- زیدیه

- اسماعیلیه

- حنفی

- مالکی

- شافعی

- حنبلی

- ظاهری

- اباضی

- عصر رکود مذاهب

- عصر جدید مذاهب

منابع پیشنهادی:

۱- تاریخ التشریح الاسلامی؛ خضری بک

۲- تاریخ المذاهب الفقهیه؛ ابوزهره

۳- تاریخ فقه و فقها؛ ابوالقاسم گرجی

۴- طبقات الفقهاء؛ ابواسحاق شیرازی

۵- موسوعة طبقات الفقهاء؛ زیر نظر جعفر سبحانی

۶- المذاهب التسعة؛ شرقاوی

- ٧- مدخل في تاريخ التشريع الاسلامي؛ متاع القطان
- ٨- ادوار فقه؛ محمود شهابي
- ٩- ادوار اجتهاد؛ محمد ابراهيم جناتي
- ١٠- تاريخ حصر الاجتهاد؛ آغا بزرگ طهراني
- ١١- الاجتهاد؛ دهلوي (دايرة المعارف القرن العشرين)
- ١٢- مقاله اباضيه؛ دايرة المعارف بزرگ اسلامي
- ١٣- مذهب اباضيه؛ محمد عرب
- ١٤- دعائم الاسلام؛ قاضي نعمان
- ١٥- تاريخ فقه و فقهاء؛ قدرت انبازي
- ١٦- مدخل الفقه الاسلامي؛ محمد سلام مذکور
- ١٧- مقدمه ای بر فقه شيعه؛ سيد حسين مدرسي
- ١٨- تاريخ الفقه الجعفري؛ سيد هاشم معروف حسني
- ١٩- الامام الصادق عليه السلام و المذاهب الاربعة؛ اسد حيدر

رجال و درایه و کاربرد آن در تاریخ

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت اسناد و متون و چگونگی بهره‌گیری از آن در تاریخ.

سرفصل دروس:

- کلیات (آشنایی با هندسه علوم حدیث، تاریخ رجال، درایه و فقه الحدیث، مبانی حجیت حدیث در علوم مختلف با تکیه بر تاریخ)
- دانش درایه (آشنایی با اصطلاحات رایج)
- دانش رجال
 - تعریف، کاربرد و وظایف
 - آشنایی با منابع رجال شیعه
 - اصول اولیه
 - اصول ثانویه
 - جوامع رجالی
 - کتب تحقیقی
 - آشنایی با منابع رجال اهل سنت
 - معرفة الصحابة
 - طبقات
 - جرح و تعدیل
 - ثقات
 - ضعفاء
 - جوامع روایی
 - رجال مفرد
 - تاریخ علمی

منابع پیشنهادی

- ۱- اختیار معرفة الرجال کشی؛ طوسی
- ۲- رجال النجاشی
- ۳- رجال الشيخ الطوسی
- ۴- الفهرست؛ شیخ طوسی
- ۵- تنقیح المقال؛ مامقانی
- ۶- جامع الرواة؛ اردبیلی
- ۷- معجم رجال الحديث؛ خویی
- ۸- الرعاية في علم الدراية؛ شهيد ثاني
- ۹- اصول الحديث و احكامه؛ جعفر سبحانی
- ۱۰- الطبقات الكبرى؛ محمد بن سعد
- ۱۱- اسدالغایة؛ ابن اثیر
- ۱۲- الاستیعاب؛ ابن عبدالبرقرطبی
- ۱۳- الأصابة في تمييز الصحابة؛ ابن حجر عسقلانی
- ۱۴- خلاصة الاحوال؛ علامه حلی
- ۱۵- رجال ابن داود
- ۱۶- الكامل في ضعفاء الرجال؛ ابن عدی
- ۱۷- اصول الحديث؛ محمد عجاج الخطیب
- ۱۸- الباعث الحثیث؛ احمد محمد شاکر
- ۱۹- التقات؛ بستی
- ۲۰- الجرح و التعديل؛ ابن ابی حاتم رازی
- ۲۱- الضعفاء الكبير؛ عقيلي
- ۲۲- لسان المیزان؛ ابن حجر عسقلانی
- ۲۳- میزان الاعتدال؛ ذهبی
- ۲۴- علوم الحديث و مصطلحه؛ صبحی صالح
- ۲۵- دانش رجال از دیدگاه اهل سنت؛ محمد رضا جدیدی نژاد

راه کارهای اجرایی:

- براساس تتبع در منابع صحت و سقم رجالی آن به صورت کار عملی و تحقیقی برای دانش پژوهان در نظر گرفته شود.

تعداد واحد: ۳
نوع واحد: نظری
پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با زبان تخصصی فقه و بررسی اجمالی احکام و فراگیری شیوهی استنباط در حد کتاب شرح لمعه در ابواب ذیل.

سرفصل دروس:

- کتاب طهارة

- تعریف الطهارة و الطهور، احکام الماء المطلق و المضاف، السؤر، النجاسات و المطهرات الوضوء (موجباته و واجباته)، احکام التخلّي (واجبات التخلّي)، الغسل (موجباته و واجباته)، احکام الحائض و المستحاضة و النفساء، غسل مسّ المیت (احکامه و واجباته)، غسل المیت و واجباته، الکفن، صلاة المیت، الدفن (واجبات الدفن)، التیمم (شرائطه و واجباته).

- کتاب صلاة

- الصلاة الواجبة: اوقات الصلاة اليومية، القبلة (العين و الجهة) ستر العورة و ما يعتبر في الساتر، شرائط مكان المصلّي، ما يراعى في مسجد الجبهة، ما يجب تركه في الصلاة، واجبات الصلاة في التروك، صلاة الجمعة (كيفيةها و واجباتها، حکمها في زمن الغيبة) صلاة العیدین، صلاة الآيات (واجباتها)، صلاة المسافر، صلاة الجماعة.

- کتاب زكاة، خمس، صوم، حج (متن لمعه)

- کتاب الجهاد، حکم الجهاد الابتدائي و شرائطه، في احکام البغاة، في الأمر بالمعروف و النهي عن المنکر.

- کتاب القضاء، تعريف القضاء، شروط القاضي، القول في كيفية الحكم.

- کتاب الشهادات، شرائط الشاهد، تفصيل الحقوق.

- کتاب المتاجر: موضوع التجارة، ما تحرم التجارة به، عقد البيع، شرائط المتعاقدين و شرائط العوضين في الربا،

- الخيارات (خيار المجلس، خيار الشرط، خيار العيب)، کتاب الدين، الحجر، الشركة، المضاربة، الوديعة و العارية

(متن اللمعة).

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

۱- الروضة البهية في اللمعة الدمشقية

۲- الزبدة الفقهية في شرح الروضة البهية

۳- تحرير الوسيلة؛ امام خميني (ره)

- فرعی:

۱- مسالك الأفهام في شرح شرايع الاسلام

۲- جامع المدارك؛ الخوانساري

راه کارهای اجرایی:

- به دلیلی که مطالب این درس (شرح لمعه) از اهمیت و عمق خاصی برخوردار است لازم است زمان ارائه آن دو برابر در نظر گرفته شود و به طلاب محترم فرصت داده شود تا زمینه گفتگو و مشاوره، همراه با مراجعه به منابع یاد شده فراهم گردد.

فقه (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فقه (۱)

هدف: آشنایی با زبان تخصصی فقه و بررسی اجمالی احکام و فراگیری شیوه استنباط در حد کتاب شرح لمعه در ابواب ذیل.

سرفصل دروس:

- کتاب الاجارة

- تعریف الإجارة، العقد، شروط المتعاقدين، شرائط المنفعة، هل للمستأجر أن يأجر؟ ضمان العين المستأجرة.

- کتاب الوكالة

- تعریف الوكالة، شروط المتعاقدين.

- کتاب الوصايا

- تعریف الوصية، شروطها، الوصية بما زاد عن ثلث المال، شروط الوصي.

- کتاب النکاح

- في المقدمات، احكام النظر، في العقد، ما يشترط في عقد النکاح، الشاهدان، اولياء العقد، العقد الفضولي، الحرامات، الحرامات بالنسب و الرضاع و المصاهرة.

- نکاح المتعة، شرعيتها، ايجابه و الاخلال بأجله، في المهر، ما يشترط في المهر، وقوع العقد من غير ذكر المهر.

- کتاب الطلاق

- اركان الطلاق و اقسامه، في العدد و احكامها.

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

۱- الروضة البهية في اللمعة الدمشيقة

۲- الزبدة الفقهية في شرح الروضة البهية

۳- تحرير الوسيلة؛ امام خميني (ع)

- فرعی:

۱- مسالك الافهام في شرح شرايع الاسلام

۲- جامع المدارك؛ الخوانساري

راه کارهای اجرایی:

- از آنجایی که مطالب این درس (شرح لمعه) از اهمیت و عمق خاصی برخوردار است لازم است زمان ارائه آن

دو برابر در نظر گرفته شود و به طلاب محترم فرصت داده شود تا زمینه گفتگو و مشاوره، همراه با مراجعه به منابع یاد شده فراهم گردد.

فقه (۳)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فقه (۲)

هدف: آشنایی با فقه و بررسی اجمالی احکام و فراگیری شیوه‌ی استنباط در حد کتاب شرح لمعه.

سرفصل دروس:

- کتاب الاقرار، کتاب الغصب: تعریفه و رد المغصوب و ضمانه مع التلف، کتاب الصيد و الذباجة، کتاب الاطعمة و الاشرية.
- کتاب الميراث: الموجبات، النسب و السبب، الموانع، السهام.
- کتاب الحدود: حد الزنا، قيوده، كيفية ثبوت الزنا، في القذف، حد المقدوف و كيفية ثبوته، تارك الواجب، سب النبي، في حد الشارب للمسكر، حد السرقة، المحاربة، معنى المحارب و حده.
- کتاب القصاص: قصاص النفس و موجهه و شرائطه.
- کتاب الديات: خطأ الطيب، حامل المتاع، تقدير الدية (دية قتل العمد و الخطأ، الیدین، النخاع).

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- ۱- الروضة البهية في اللمعة الدمشيقة
- ۲- الزبدة الفقهية في شرح الروضة البهية
- ۳- تحرير الوسيلة؛ امام خمینی (ره)

- فرعی:

- ۱- مسالك الافهام في شرح شرايع الإسلام
- ۲- جامع المدارك؛ الخوانساري

راه کارهای اجرایی:

- از آن جایی که مطالب این درس (شرح لمعه) از اهمیت و عمق خاصی برخوردار است لازم است زمان ارائه‌ی آن دو برابر در نظر گرفته شود و به طلاب محترم فرصت داده شود تا زمینه‌ی گفتگو و مشاوره، همراه با مراجعه به منابع یاد شده فراهم گردد.

اصول فقه

تعداد واحد: ۱۱

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبانی و قواعد و نظریه‌ی جدید دانش اصول فقه در حدّ حلقه‌ی دوم و کشف ارتباط میان قواعد با رشد و با فن استنباط احکام شرعی.

سرفصل دروس:

- تمهید

- تعریف علم الاصول

- موضوع علم الاصول و فائده

- الحکم الشرعی و تقسیمه

- حجیة القطع

- خصوصیات القطع

- منجزیة و معذریة القطع

- القطع الطریقی و الموضوعی

- الأدلة (المحرزة و الأصول العملية)

- تحديد المنهج في الأدلة و الأصول طبق مسلك حق الطاعة

- تحديد المنهج في الأدلة و الأصول طبق مسلك قبح العقاب بلا بیان

- الأدلة المحرزة

- تقسیم البحث في الأدلة المحرزة و بیان الأصل عن الشك في الحجیة

- مقدار ما یثبت بالأدلة المحرزة

- الأدلة المحرزة، الدلیل الشرعی

- مقدمة تحديد دلالات دلیل الشرعی اللفظی و غیر اللفظی

- اولاً: الدلیل الشرعی اللفظی، التصوری و الظهور التصدیقی علاقة الوضع بهما، الوضع التعیني و التعیني،

علامات الحقیقة و الظهور المجاز، تصنیف اللغة و دلالة الخاصة و المشتركة، الأمر و النهی، الاحتراز في القیود، الاطلاق و

انواعه و التقابل بينه و بین التقييد، بعض التطبيقات لقرينة الحکمة، العموم، تعريفه، أدواته و نحو دلالاته، المفاهيم، تعريف

المفهوم و ضابطه، مفهوم الشرط و الشرط المسوّق لتحقیق الموضوع، مناسبات الحکم و الموضوع

- ثانياً: الدليل الشرعي غير اللفظي: دلالة السكوت والتقرير، السيرة، اثبات صغرى الدليل الشرعي، وسائل الاثبات
- الوجداني، التواتر، الاجماع، سيرة المتشرعة والعقلاء، وسائل الاثبات التعبدية، ادلة اثبات حجج خبر الواحد و
نفيها، تحديد دائرة الحجية، اثبات حجج الدلالة في الدليل الشرعي، دليل حجج الظهور و موضوعها، ظواهر الكتاب الكريم
- الادلة المحرزة، الدليل العقلي

- قاعدة استحالة التكليف بغير المقدور، زمان الوجوب و الواجب، أخذ العلم للحكم في موضوع الحكم،
اشترائط التكليف بالقدرة بمعنى آخر، بحث الترتب، اقتضاء الحرمة للبطلان، حجج الدليل العقلي

- الاصول العملية

- القاعدة العملية الأولية في حالة الشك، القاعدة العملية الثانوية في حالة الشك (الاعتراضات على اقله الاجماع)،
تحديد مفاد البرائة)، قاعدة منجزية العلم الاجمالي
- الاستصحاب: تعريفه، ادلته، اركانه و تطبيقاته (الاستصحاب في حالات الشك السببي و المسببي)

منابع پيشنهادی:

- اصلي:

۱- حلقات (حلقة دوم)؛ شهيد صدر (ره)، به همراه تقريرات درس خارج ايشان توسط آيت اشاهرودی و سيد
كاظم حائري)

- فرعي:

- ۱- اصول فقه؛ مرحوم مظفر
- ۲- شرح الاصول؛ محمد صنفور، باقر ايرواني
- ۳- حاشيه سيد علي اكبر حائري بر حلقات شهيد صدر

راه کارهای اجرائی:

- از آن جایی که مطالب این درس (حلقة دوم) از اهمیت و عمق خاصی برخوردار است لازم است زمان ارایه آن
دو برابر در نظر گرفته شود و به طلاب محترم فرصت داده شود تا زمینه گفتگو و مشاوره همراه با مراجعه به منابع یاد
شده فراهم گردد.

روش تحقیق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با روش‌های علمی تحقیق و کاربرد آن در فرایند تحقیق.

سرفصل دروس:

- کلیات (تاریخچه، تعریف، هدف، اهمیت و کاربرد روش‌های تحقیق در علوم انسانی و اسلامی)
- نقش تئوری‌ها در تحقیقات و پژوهش
- انواع روش‌های تحقیق
- مراحل علمی روش تحقیق
- طرح مسأله (انواع سؤالات شامل: چیستی، چگونه‌گی، چرایی و...)
- مطالعات اکتشافی (مصاحبه اکتشافی و ویژگی‌های انتخاب متن)
- چارچوب نظری
- فرضیه (مدل تحلیلی)
- جمع‌آوری اطلاعات (انواع روش‌های جمع‌آوری اطلاعات شامل: پرسش‌نامه، مشاهده، آزمایش تحلیل محتوا و...)
- تحلیل و نتیجه‌گیری
- تدوین و تنظیم گزارش
- شیوه‌پی‌نوشت و فهرست‌ها
- کتاب‌شناسی

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- ۱- روش‌های تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه پیام‌نور
- ۲- روش تحقیق در علوم اجتماعی؛ ریمون کبوری، ترجمه عبدالحسین نیک‌گوهر
- ۳- روش‌های علمی تحقیق در علوم انسانی؛ میرمحمد سیدعباس زاده
- ۴- مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی؛ محمدرضا حافظ‌نیا

- فرعی:

۱- روش های تحقیق در علوم اجتماعی (۲ج)؛ باقر ساروخانی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۲- روش های تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری؛ جان بست، ترجمه حسن پاشا شریفی، نرگس طالقانی

۳- روش های علوم اجتماعی، موريس دوورژه، ترجمه خسرو اسدی

راه کارهای اجرایی:

- استاد با توجه به مراحل عملی روش تحقیق از دانش پژوهان کار تحقیقی خواسته و به صورت عملی در کلاس

تکالیف آن ها را اصطلاح نماید. و در پایان ترم تحقیق کامل را به عنوان کار عملی دریافت نماید.

فلسفه اسلامی (۱)

تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی فلسفه‌ی اسلامی با تأکید بر حکمت متعالیه.

سرفصل دروس:

- مقدمه‌ی هستی‌شناسی، مفهوم وجود، واقعیت عینی، وجود و ماهیت، احکام ماهیت
- مقدمه‌ی اصالت وجود
- اصالت وجود (منشأ پیدایش بحث، مبادی تصویری اصالت وجود)
- وحدت در کثرت، وحدت و کثرت در وجود عینی، مراتب وجود
- علت و معلول (مفهوم علت و معلولیت، کیفیت آشنایی ذهن با مفهوم علت و معلول ... اهمیت اصل علت، ضرورت علی و معلولی (تلازم، تقارن، نیازمندی معلول در بقاء)
- سنخیت میان علت و معلول (مناسبت میان علت و معلول، قاعده‌ی الواحد)
- احکام علت و معلول (دور و تسلسل)، علت فاعلی (مفهوم، اقسام فاعل مختار، اراده و اختیار)
- علت غایی (کمال، خیر، علت غایی، غایت، هدفمندی جهان)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
 - ۱- آموزش فلسفه؛ استاد مصباح یزدی (از درس ۲۱ تا درس ۴۰)
- فرعی:
 - ۱- شرح مختصر منظومه؛ شهید مرتضی مطهری
 - ۲- شرح مبسوط منظومه؛ شهید مرتضی مطهری
 - ۳- جلد هفتم مجموعه آثار شهید مرتضی مطهری
 - ۴- اصول فلسفه و روش رئالیسم؛ شهید مرتضی مطهری

راه‌کارهای اجرایی:

- تحقیق در این درس ضرورت دارد؛ موضوعات تحقیق می‌تواند مباحث مربوط به درس با توجه به دیدگاه خاص هر کدام از فلاسفه‌ی صاحب نام باشد. سیر تاریخی مباحث نیز مورد توجه قرار گیرد.

فلسفه اسلامی (۲)

تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
پیش‌نیاز: فلسفه اسلامی (۱)

هدف: شناخت تحلیلی فلسفه اسلامی با تأکید بر حکمت متعالیه.

سرفصل دروس:

- مجرد و مادی (مفهوم واژه‌های مجرد و مادی - ویژگی‌های جسمانیات و مجردات)
- مکان (زمان و مکان، فرق جای و کجایی، حقیقت مکان)
- زمان (حقیقت زمان؛ نظریه‌ی صدر المتألهین)
- انواع جواهر (جوهر جسمانی، جوهر نفسانی، برهان بر مجرد نفس، جوهر عقلانی، قاعده‌ی امکان اشرف، جوهر مثالی)
- ماده و صورت (نظریات فلاسفه درباره‌ی ماده و صورت)
- اعراض (کمیت، مقولات نسبی)
- کیفیت (کیف نفسانی، کیف محسوس، کیف مخصوص به کمیات)
- حقیقت علم
- اتحاد عاقل و معقول

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
 - ۱- کتاب آموزش فلسفه؛ استاد مصباح یزدی (از درس ۴۱ تا ۵۰)
- فرعی:
 - ۱- شرح مختصر منظومه؛ شهید مرتضی مطهری
 - ۲- شرح مبسوط منظومه؛ شهید مرتضی مطهری
 - ۳- اصول و روش رئالیسم؛ علامه شهید مرتضی مطهری
 - ۴- درآمدی بر فلسفه اسلامی؛ عبدالرسول عبودیت

راه کارهای اجرایی:

- تحقیق نگاری در این درس ضرورت دارد. موضوعات تحقیق می‌تواند مباحث مربوط به درس با توجه به دیدگاه حاصل هر کدام از فلاسفه صاحب نام باشد. سیر تاریخی مباحث نیز مورد توجه قرار گیرد.

ادبیات عرب (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تسلط دانش‌پژوهان بر مباحث کاربردی ادبی و تطبیق آن بر متون اصیل.

سرفصل دروس:

- تعیین ضرورت و جایگاه مباحث ادبیات در فهم نصوص دینی
- بیان نکات مهم و کاربردی مانند:
 - مؤغات ابتدا به نکره
 - شباهت و تفاوت بین حال و تمییز
 - فرق بین عطف بیان و بدل
 - اقسام عطف
 - اعراب اسماء شرط و استفهام و...
- بررسی آیات و متون ادبی منتخب مانند (سوره‌ی مائده/۳۰-۲۷؛ سوره‌ی طه/۳۵-۲۵؛ سوره‌ی انعام/۱۱۲ و ۱۱۴، متن تفسیر مجمع البیان [سوره‌ی غافر]، ص ۷۹۸-۸۰۵)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
 - ۱- متن تدوین شده‌ی مرکز جهانی
- فرعی:
 - ۱- مجمع البیان، بحث الاعراب
 - ۲- مغنی اللیبیب باب رابع و باب هشتم
 - ۳- النحو الوافی شرح الکافیة
 - ۴- املاء ما من به الرحمن
 - ۵- اعراب القرآن؛ درویش
 - ۶- الجدول فی اعراب القرآن؛ صافی

راه کارهای اجرایی:

- ۱- انتخاب آیات و روایاتی که متضمن نکات کاربردی قابل توجهی از مباحث ادبیات باشد، مانند آب وضو.
- ۲- انتخاب متون درسی از علوم مختلف حوزوی مانند: تفسیر، فقه، اصول و...
- ۳- مقداری از بحث به عنوان تحقیق به دانش‌پژوهان واگذار شود و اساتید مجازند حدود ۱۰ شماره را به آن اختصاص دهند.

ادبیات عرب (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیش‌نیاز: ادبیات عرب (۱)

هدف: ایجاد توانایی تطبیق قواعد کاربردی و مباحث مفردات.

سرفصل دروس:

- بیان نکات مهم و کاربردی از مفردات مانند:
- إن، أن، ما، أمّا، لَمّا، لام و ...
- بیان نکات مهم بلاغی همچون استعاره، کنایه و ...
- بررسی آیات و متون ادبی منتخب (سوره‌ی بقره/۲۵۵، آل عمران/۱۷۸، ابراهیم/۱۲ و ...، متن تفسیر مجمع‌البیان، سوره‌ی یوسف، ذیل آیه ۱ الی ۱۰).

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

۱- متن تدوین شده‌ی مرکز جهانی

- فرعی:

- ۱- مجمع‌البیان بحث الاعراب
- ۲- مغنی اللّیب باب اول
- ۳- الکشاف
- ۴- شرح الکافیة
- ۵- اعراب القرآن؛ درویش
- ۶- مختصر المعانی
- ۷- جواهر البلاغة

راه کارهای اجرایی:

- ۱- انتخاب آیات، روایات و اشعاری که متضمن نکات کاربردی قابل توجهی از مباحث ادبیات باشد، مانند: آیه‌ی تیمّم.
- ۲- انتخاب متون درسی از علوم مختلف حوزوی مانند: تفسیر، فقه، تاریخ و ...
- ۳- مقداری از بحث به عنوان تحقیق به دانش‌پژوهان واگذار شود و حدود $\frac{1}{4}$ نمره به آن اختصاص یابد.

روان‌شناسی

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مفهوم روان‌شناسی و روش‌های آن و تشخیص جایگاه روان‌شناسی در بین سایر علوم، بررسی رفتار موجود زنده (به ویژه انسان) و شناخت کلی از مفاهیم اختصاصی و کلیات این علم.

سرفصل دروس:

- تعریف روان‌شناسی
- ماهیت علمی روان‌شناسی
- موضوع روان‌شناسی
- هدف و روش‌های علم روان‌شناسی (ویژه‌ی مطالعه روان‌شناسی)
- تعریف و موضوع رشته‌های تخصصی روان‌شناسی
- مطالعه علمی رفتار (عوامل مؤثر بر رفتار)
- تفاوت‌های فردی
- احساس و ادراک
- هوش
- یادگیری و فرآیند آن و انواع مختلف آن
- شخصیت
- انگیزش و هیجان و عوامل آن
- یاد آوری و فراموشی (حافظه)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
 - ۱- روان‌شناسی عمومی؛ آذربایجانی و سالاری فر
- فرعی:
 - ۱- روان‌شناسی عمومی؛ حمزه گنجی
 - ۲- زمینه‌ی روان‌شناسی، محمد پارسا
 - ۳- زمینه‌ی روان‌شناسی؛ هلیگارد، ترجمه جمعی از نویسندگان
 - ۴- روان‌شناسی عمومی، هیدوس عظیمی.

جامعه‌شناسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با اصطلاحات، مفاهیم و روش‌های جامعه‌شناسی و فهم دقیق اصطلاحات علمی مشترک میان جامعه‌شناسی و سایر حوزه‌های علوم اجتماعی و نیز ارتقای توانایی دانش پژوهان در ایفای نقش‌های مورد انتظار.

سرفصل دروس:

- کلیات (تعریف، موضوع، روش و هدف)
- جامعه و فرهنگ
- منزلت و نقش اجتماعی
- گروه‌های اجتماعی
- نهادها (تعریف، ویژگی و کارکرد)
- نهاد خانواده
- نهاد دین
- نهاد حکومت
- قدرت و اقتدار
- جامعه پذیری و شخصیت
- کجروی و انحراف
- قشربندی و طبقات اجتماعی
- جنبش‌های اجتماعی
- تغییرات اجتماعی

منابع پیشنهادی:

- ۱- درآمدی به جامعه‌شناسی؛ کوئن، بروس، ترجمه محسن ثلاثی، تهران فرهنگ معاصر.
- ۲- درآمدی بر جامعه‌شناسی اسلامی؛ دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، قم، بی‌تا.
- ۳- مبانی جامعه‌شناسی؛ دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، تهران، سمت.
- ۴- درآمدی بر جامعه؛ رابرتسون، یان، ترجمه حسین بهروان، مشهد: آستان قدس رضوی.
- ۵- جامعه‌شناسی؛ گیدنز، آنتونی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران- نشرنی.

راه‌کارهای اجرایی:

- با توجه به گرایش تحصیلی دانش پژوهان، لازم است استاد جهت‌گیری درس را معین کند.

جغرافیای جهان اسلام

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: اطلاعات سیاسی

هدف: آشنایی با موقعیت جغرافیایی کشورهای اسلامی، شناسایی ظرفیت‌های ژئوپلیتیکی جهان اسلام برای بهره‌گیری از فرصت‌های آن در عرصه نظام بین‌المللی بر مبنای نظریه‌ی وحدت اسلامی و عزت و اقتدار مسلمانان.

سرفصل دروس:

- مفاهیم و کلیات

- مفاهیم، جغرافیا، سیاست و جغرافیای سیاسی و ژئوپلیتیک و مفاهیم مرتبط

- آشنایی با جغرافیای سیاسی و ژئوپلیتیک

- تاریخچه‌ی جغرافیای سیاسی

- جغرافیای سیاسی در تمدن یونانی و رومی

- جغرافیای سیاسی در تمدن اسلامی

- جغرافیای سیاسی در تمدن جدید (غرب)

- تاریخچه‌ی ژئوپلیتیک

- از جغرافیای سیاسی تا ژئوپلیتیک

- تاریخچه‌ی ژئوپلیتیک در قرن بیستم

- تحولات جهانی و نظریه‌های ژئوپلیتیکی در هزاره‌ی سوم

- عوامل مؤثر در ژئوپلیتیک

- سیری در پیدایش و گسترش جهان اسلام

- پیدایش و گسترش اسلام در شبه جزیره عربستان

- گسترش محدوده‌ی جغرافیایی اسلام به آسیا

- گسترش محدوده‌ی جغرافیا اسلام به آفریقا

- گسترش محدوده‌ی جغرافیایی اسلام به اروپا

- توانمندی‌های جغرافیای جهان اسلام

- جغرافیای طبیعی جهان اسلام

- جغرافیای انسانی جهان اسلام

- جغرافیای اقتصادی جهان اسلام

- جغرافیای فرهنگی جهان اسلام

- جغرافیای سیاسی جهان اسلام

- توزیع و تقسیم‌بندی جغرافیای جهان اسلام

- تقسیم جهان اسلام بر مبنای قاره‌ای

- تقسیم جهان اسلام بر مبنای ایدئولوژی و مذهبی و فرقه‌ای

- تقسیم جهان اسلام بر مبنای زبان و قومیت

- تقسیم جهان اسلام بر مبنای ام‌القری

- استعمارگران غربی و جهان اسلام

- برداشت تاریخی غرب از جهان اسلام

- هجوم غربیان به مرزهای جغرافیای جهان اسلام (از جنگ صلیبی به بعد)

- نقش استعمارگران غربی در توزیع جغرافیای جهان اسلام در قرن ۱۹ و ۲۰

- ظهور خاورمیانه در عرصه رقابت‌های ابرقدرت‌ها

- آمریکا و پروژه‌ی خاورمیانه جدید

- افغانستان و عراق سرپل‌های ایجاد خاورمیانه جدید.

- بررسی جغرافیای مناطق بحران‌زا در جهان اسلام (فلسطین، کشمیر، قفقاز، چین، بالکان، سودان، نیجریه،

عراق، افغانستان)

- بررسی جغرافیای سیاسی کشورهای مهم اسلامی (اندونزی، پاکستان، عربستان، ایران، مصر، ترکیه)

- ضرورت اتحاد و همگرایی در جهان اسلام

- پیشنهادها و وحدت در جهان اسلام

- تئوری‌های وحدت در جهان اسلام

- عوامل بازدارنده در جهان اسلام

منابع پیشنهادی:

۱- مبانی جغرافیای سیاسی؛ دره میرحیدر

۲- ژئوپلتیک؛ عزت ا... عزتی

۳- جغرافیای سیاسی جهان اسلام؛ عزت ا... عزتی

۴- شناخت کشورهای اسلامی؛ غلام‌رضا گلی زواره‌ای

تفسیر قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آگاهی از تفسیر ترتیبی یک سوره‌ی قرآن بر اساس روش و گرایش رشته مربوطه.

سرفصل دروس:

- الف) اشاره‌ای کوتاه به روش‌ها و گرایش‌های تفسیر قرآن و کاربرد هر کدام
- ب) تفسیر ترتیبی یکی از سوره‌های زیر (به تناسب رشته)
 - سوره‌ی حدید (ترجیحاً برای طلاب رشته‌ی فلسفه و کلام و عرفان)
 - سوره‌ی آل عمران (ترجیحاً برای رشته‌ی ادیان)
 - سوره‌ی مائده (ترجیحاً برای رشته‌ی مذاهب اسلامی)
 - سوره‌ی قصص (ترجیحاً برای رشته‌ی تاریخ اسلام)
 - سوره‌ی نور (ترجیحاً برای رشته‌های فقه و اصول و فقه و معارف اسلامی)
 - سوره‌ی لقمان (برای رشته‌های دیگر یا اقتضانات اخلاقی و تربیتی مورد نیاز)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- ۱- تفسیر المیزان؛ علامه طباطبایی (ره)
- ۲- تفسیر قرآن کریم؛ ملاصدرا
- ۳- تفسیر فی ظلال القرآن؛ سید قطب
- ۴- درسنامه روش‌ها و گرایش‌های تفسیر قرآن؛ محمد علی رضایی اصفهانی

- فرعی:

- ۱- تفسیر قرطبی
- ۲- تفسیر زبدة البیان؛ مقدس اردبیلی

راه کارهای اجرایی:

- ۱- بررسی بخش الف حداقل دو جلسه و برای بخش ب بقیه جلسات تدریس شود.
- ۲- در انتخاب سوره‌ی مورد نظر به رشته و نیاز طلاب توجه ویژه شود.
- ۳- در تدریس به رویکرد تفسیر انتخاب شده (کلامی، فلسفی، فقهی، علمی و...) توجه شود و ضمن تطبیق قواعد به تمرین شیوه‌ی صحیح آن پرداخته شود.

نقد تفکر اجتماعی غرب

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با چیستی، فرایند شکل‌گیری، مبانی و پیامدهای تفکر اجتماعی غرب و ارزیابی علمی نسبت به آن.

سرفصل دروس:

- مفاهیم و کلیات
- تعریف غرب، غرب‌گرایی، مفهوم تفکر اجتماعی و نقد اهداف و انگیزه‌ها، روش و رویکردها در ارزیابی و شناخت غرب،
- گذر تاریخی (فرایند شکل‌گیری فرهنگ و تمدن غربی)
- ریشه‌های تفکر اجتماعی معاصر غرب در یونان باستان، شاخص‌های قرون وسطی و عصر جدید
- مبانی و ویژگی‌ها
- اومانیسم، سکولاریسم، مبانی معرفت‌شناختی (علم Science و عقل محوری و...) لیبرالیسم، پلورالیسم
- پست مدرنیسم
- جهانی شدن یا جهانی سازی پست مدرنیسم، موضع‌گیری جهان اسلام در قبال آن
- اندیشه‌ی اجتماعی غرب و جهان اسلام
- فرایند ورود فرهنگ غرب به جهان اسلام، بررسی مواضع و واکنش‌ها
- پذیرش
- طرد
- برخورد گزینشی
- شکل‌گیری احزاب و گروه‌ها با توجه به فرهنگ غرب (غرب‌زده، التقاطی، اسلامی)
- ره‌آورد اندیشه و فرهنگ غرب در
- پیامدهای سیاسی، بحران هویتی، جامعه‌مدنی، توسعه و تحزب (مروری فهرست وار بر مباحث)
- پیامدهای فرهنگی و اجتماعی وضعیت نظام خانواده، فردگرایی افراطی، ناهنجاری‌های اجتماعی و...
- نگرش ابزاری به انسان، بحران معنویت
- پیامدهای اختصاری، حاکمیت اقتصاد و بازار، استعمار، امپریالیسم و...
- نتایج بحث

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

۱- غرب شناسی؛ سید احمد رهنمایی

- فرعی:

۱- ظهور و سقوط لیبرالیسم

۲- خداوندان اندیشه‌ی سیاسی

۳- شرق شناسی؛ ادوارد سعید

۴- نقد عقل مدرن

۵- فرهنگ اسلام در اروپا و غرب

راه کارهای اجرایی:

- مشارکت دانش پژوهان در مباحث درس به صورت فعال (کنفرانسی)

مدیریت آموزشی و فرهنگی

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت ویژگی‌های نهادها و مؤسسات آموزشی و فرهنگی جهت حضور و فعالیت اثربخش؛ بررسی مسایل و مشکلات فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی و چگونگی استفاده از اصول و روش‌های مدیریت در حل مشکلات.

سرفصل دروس:

- کلیات

- تعاریف و مفاهیم اصلی و درآمدی بر:

- انسان و جامعه

- علم و تمدن

- دانش و فن‌آوری

- مطالعه‌ی فرهنگی شامل:

- زیر ساخت‌های فرهنگ (نیازها، هنجارها، عقاید و باورها، آداب و سنت‌ها و نمادها و...)

- جامعه‌شناسی فرهنگ‌ها (فرهنگ بومی، فرهنگ ملی، فرهنگ منطقه‌ای، فرهنگ جهانی، فرهنگ دینی و...)

- گستره‌ی فرهنگ (کالاها، فرهنگ، نهادها، فعالیت‌های فرهنگی، نیروهای فرهنگی، روابط و

مناسبات فرهنگی و...)

- عوامل محیطی فرهنگ (جمعیت، سرزمین، سیاست، اقتصاد، دانش و فن‌آوری و...)

- تبادل و تحوّل فرهنگی

- فرآیند مدیریت آموزشی

- هدف‌ها و ضرورت‌های آموزش

- نیازسنجی و مخاطب‌شناسی در نهادهای آموزشی

- هدف‌گذاری ابعاد و حوزه‌های آموزشی

- روند برنامه‌ریزی آموزشی

- سازماندهی آموزشی

- نظارت و ارزیابی امور آموزشی

- تکنولوژی و ابزار آموزشی

- نقش ارتباطات در نهادهای آموزشی و فرهنگی

- فرایند ارتباطات و مؤلفه‌های اصلی آن

- انواع ارتباطات، موانع و محدودیت‌ها

- فنون و روش‌های ارتباطات

- مهارت‌های ارتباطی

- هنر مدیریت

- مفاهیم و نظریه‌های سازمان و مدیریت

- اصول و مبانی مدیریت

- سبک‌های مدیریتی

- مهارت‌های مدیریتی

- مدیریت اثر بخش نهادهای آموزشی و فرهنگی

- ویژگی‌های مدیران آموزشی و فرهنگی

- وظایف مدیران آموزشی و فرهنگی (مخاطب‌شناسی، نیازسنجی، هدفگذاری و برنامه‌ریزی، بسیج منابع و

امکانات، نظارت و ارزیابی)

- نهادها و سازمان‌های آموزشی و فرهنگی (ساختار و روش‌ها و ترکیب منابع، فرصت‌ها و چالش‌های

مدیریتی و...)

- ساماندهی نقش‌های فرهنگی و آموزشی

- سبک‌ها و مهارت‌های مدیریتی در محیط‌های آموزشی و فرهنگی

منبع پیشنهادی:

- متن آموزشی مرکز با عنوان «مدیریت آموزشی»

شیوه‌های تبلیغ

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مفاهیم، اهداف و ابزار نوین تبلیغ و جریان‌های تبلیغی، و نیز آشنایی با ظرفیت‌های موجود در مکتب اسلام جهت بهره‌برداری از شیوه‌ی‌های جدید تبلیغ و باید‌های امروز در جریان تبلیغ.

سرفصل دروس:

- آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات کلیدی (مروری مختصر بر مفاهیم جدید و روزآمد در عرصه‌ی تبلیغ از جمله رسانه و اقسام آن، امپریالیسم تبلیغی و...)
- تاریخچه و سیر تحوّل در تبلیغ (تأکید بر دانش جدید و تحوّل تکنولوژیکی در تبلیغ و...)
- ماهیت‌شناسی رسانه‌های جمعی (با تأکید بر محدودیت‌ها، اقتضائات و...)
- جریان‌شناسی تبلیغ در جهان معاصر (مسیحیت و تبشیر، صهیونیسم خبری، امپریالیسم تبلیغی، فراماسونری و تأکید بر روش‌ها و اهداف و نتایج آن‌ها و...)
- ظرفیت‌های اسلام در زمینه‌ی بهره‌برداری از شیوه‌ها و ابزار نوین تبلیغ (با تأکید بر نقد نوع استفاده‌ها و بیان رسانه‌های برتر از قبیل: مشافهه، سخنرانی، کتاب و...)
- پیش‌نیازهای ورود به عرصه‌ی جدید تبلیغ در جهان معاصر (با تأکید بر ارائه راه کارهای مقابله با جریان‌های تبلیغی و ارائه راه کارهای درخشش و حذف محدودیت‌ها و موانع)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- ۱- امپریالیسم تبلیغی یا تبلیغات بین‌المللی؛ محمد علی العوینی، ترجمه محمد سپهری
- ۲- پژوهش در تبلیغ؛ محمد تقی رهبر

- فرعی:

- ۱- مبانی تبلیغ؛ محمد حسن زورق
- ۲- اهمیت و ضرورت تبلیغات؛ احمد رزاقی
- ۳- خلاصه مقالات تبلیغ و تبلیغات؛ احمد رضا حیدری
- ۴- تاریخ فلسفه نشر اسلام؛ ابو الفضل عزّتی

راه کارهای اجرایی:

- از آنجا که درس یک واحدی است، ضرورت دارد استاد مربوط با ارابه‌ی طرح درس جامع و فشرده، از فرصت کم، بیشترین استفاده را نموده، با پرسش و پاسخ درس را تقویت نموده، زمینه‌ی پیگیری بحث را در دانش پژوهان فراهم آورد.

علوم سیاسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با فاهیم، مسائل و موضوعات اصلی علوم سیاسی.

سرفصل دروس:

- کلیات

- تعریف علم سیاست؛ هدف، روش و قلمرو علم سیاست

- تاریخچه علم سیاست

- گرایش‌های تخصصی علم سیاست

- جایگاه علم سیاست

- مفاهیم اساسی علوم سیاسی

- قدرت، دولت، کشور، حکومت، نظام سیاسی

- ساختار نظام سیاسی

- ساختار قدرت؛ تفکیک قوا - نهاد‌های سیاسی داخلی و خارجی - احزاب و گروه‌های سیاسی - جامعه مدنی

- فرهنگ و رفتار سیاسی

- عناصر فرهنگ سیاسی - تأثیرات فرهنگ بر رفتار سیاسی

- ایدئولوژی سیاسی

- تفاوت ایدئولوژی سیاسی با فلسفه‌ی سیاسی و نظریه‌ی سیاسی، اندیشه‌های سیاسی - معرفی

مهم‌ترین ایدئولوژی‌های سیاسی

- انقلاب و جنبش‌های سیاسی اجتماعی

- تعریف انقلاب و تفاوت آن با کودتا و رفورم - انواع انقلاب‌ها

منابع پیشنهادی:

۱- آشنایی با علم سیاست؛ کارلتون کلایمردی، ترجمه بهرام ملکوتی

۲- بنیادهای علم سیاست؛ دکتر عالم

۳- اصول سیاست؛ موريس دوورژه

تعلیم و تربیت اسلامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مباحث کاربردی تعلیم و تربیت و بکارگیری و استفاده از این مباحث در زندگی فردی، خانوادگی اجتماعی و نیز ایجاد علاقه و انگیزه در فراگیران نسبت به مباحث تعلیم و تربیت اسلامی.

سرفصل دروس:

- کلیات و مفاهیم شامل: تعلیم و تربیت اسلامی و عناصر آن، مربی (انواع و سطوح مختلف آن)، متربی (موضوع تربیت).

- حوزه‌ها و ساخت‌های تعلیم و تربیت اسلامی شامل: (جسمانی، اخلاقی، عقلانی، دینی، اعتقادی - عبادی) اجتماعی، سیاسی، خانوادگی و جنسی)

- ابعاد و ویژگی‌های انسان به عنوان موضوع تربیت

- ابعاد شامل: (شناختی، عاطفی و رفتاری)

- ویژگی‌ها شامل: (تربیت پذیری، حقیقت جویی، آزمندی، عجز بودن و...)

- اهداف تربیت اسلامی در ساحت‌های گوناگون جسمانی، عقلانی، اخلاقی و...)

- اصول تربیت اسلامی (بایدها و نبایدهای کلی در امر تربیت مثل اصل تکلم متربی، اصل هماهنگی عوامل تربیت و...)

- عوامل تربیت شامل (خانواده، احزاب و گروه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی و...)

- شیوه‌های تربیت اسلامی شامل: (عادت تمرین، نصیحت، موعظه، تشویق و تنبیه، ارایه‌ی الگو و...)

- مراحل تربیت اسلامی شامل: (دوره‌ی قبل از تولد، کودکی، نوجوانی، جوانی و...)

منابع پیشنهادی:

۱- درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی؛ دفتر همکاری حوزه و دانشگاه

۲- نگاهی دوباره بر تربیت اسلامی؛ خسرو باقری

۳- درآمدی بر نظام تربیتی اسلامی؛ محمد علی حاجی ده‌آبادی

۴- تعلیم و تربیت اسلامی؛ علی شریعتمداری

نیازهای منطقه‌ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: کلام تطبیقی (۲ و ۱)

هدف: آشنایی با مهم‌ترین شبهات علیه دین و مذهب و تسلط نسبت به مباحث خاص منطقه‌ای و پاسخ‌گویی آن‌ها.

سرفصل دروس:

- کلیات (شناخت دین، دامنه و قلمرو آن)
- دین و مقتضیات زمان (و انتظار بشر از دین)
- دین و اجتماع (دنیا و سیاست و...)
- دین و عقلانیت
- دین و حقوق انسان‌ها (حقوق زن، آزادی بیان و...)
- فرق انحرافی (بایبه، بهائیه، قادیانی، غلات)
- و دیگر موضوعات منطقه‌ای به پیشنهاد فراگیران

منابع پیشنهادی

- ۱- احتجاج؛ طبرسی
 - ۲- فلسفه الهی؛ علامه طباطبایی (ره)
 - ۳- شروح نهج البلاغه
 - ۴- دین‌شناسی؛ آیت‌ا... جوادی آملی
 - ۵- شریعت در آینه معرفت؛ آیت‌ا... جوادی آملی
 - ۶- مبانی کلامی اجتهاد؛ مهدی هادوی تهرانی
 - ۷- انتظار بشر از دین؛ آیت‌ا... جوادی آملی
 - ۸- قلمرو دین؛ حسنعلی اکبریان حسن‌زاده
 - ۹- جامعیت و کمال دین؛ علی ربانی گلپایگانی
- و...

راه‌کارهای اجرایی:

- استاد، با نظرخواهی از دانش پژوهان، اهم موضوعات پیشنهاد شده را انتخاب و تدریس خواهد کرد.
- تحقیق و یا کنفرانس در این درس توصیه می‌شود.

کلام تطبیقی (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مسایل کلامی مذاهب اسلامی به صورت مقارنه‌ای.

سرفصل دروس:

- کلیات (تعریف کلام، کلام تطبیقی، مذاهب اسلامی و تبیین پیشینه‌ی کلام مقارنه‌ای و...)

- توحید و صفات

- معنی‌شناسی صفات خداوند

- توحید صفاتی (عینیت یا زیادت صفات با ذات)

- توحید و شرک در الوهیت

- توحید و شرک در عبادت

- عدل الهی

- عدل الهی در دیدگاه مذاهب اسلامی

- قضا و قدر الهی

- جبر و اختیار

- بدا در کتاب و سنت

- نبوت و امامت

- عصمت پیامبران

- نصب وصی و جانشین (از سوی پیامبر اسلام ﷺ)

- امامت (از اصول دین یا فروع دین بودن)

- مصادیق اثنا عشر خلیفه

- مهدویت در اسلام

- معاد

- برزخ

- شفاعت

- خلود در جهنم

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

۱- کلام تطبیقی (متن آموزشی مرکز)

- فرعی:

۱- الهیات: استاد سبحانی

۲- مقالات الإسلامیین؛ اشعری

۳- المطالب العالیة؛ فخر رازی

۴- الملل و النحل؛ شهرستانی

۵- بحوث في الملل و النحل؛ استاد سبحانی

راه کارهای اجرایی:

۱- معرفی متون قدما در ارتباط با موضوع هر جلسه.

۲- آرایه‌ی تحقیق کلاسی از سوی دانش پژوهان.

۳- واگذاری مطالعه‌ی امور مقدماتی هر موضوع به دانش پژوهان.

۴- جمع‌بندی مباحث و آرایه‌ی رأی مختار از سوی استاد در هر جلسه.

کلام تطبیقی (۲)

تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
پیش‌نیاز: کلام تطبیقی (۱)

هدف: آشنایی با مباحث کلامی مقارنه‌ای بین ادیان و موضوعاتی از مسایل جدید کلامی.

سرفصل دروس:

- کلیات (شامل: معرفی مسائل مشترک بین ادیان به ویژه دین اسلام و مسیحیت، محدوده‌ی مقارنه‌ای بودن موضوعات، روش اراییه‌ی مباحث تطبیقی و...)
- برخی از مسایل جدید کلامی در دیدگاه متکلمان ادیان
 - تعریف دین
 - خاستگاه دین
 - عقل و دین
 - زبان دین (زبان دینی)
 - پلورالیزم (کثرت‌گرایی دینی)
- برخی از براهین خداشناسی در دیدگاه متکلمان ادیان
 - برهان صدیقین و برهان وجودی
 - برهان نظم
 - برهان فطرت و اجماع عام
 - برهان امکان و وجوب

منابع پیشنهادی:

- اصلی:
 - ۱- کلام تطبیقی (متن آموزشی مرکز)
- فرعی:
 - ۱- فلسفه دین؛ علامه جعفری
 - ۲- فلسفه دین؛ آیت... جوادی آملی
 - ۳- مسایل جدید کلامی؛ استاد سبحانی

۴- فلسفه دین؛ جان هیک

۵- علم و دین؛ ایان باربور

۶- عقل و اعتقاد دینی؛ مایکل پترسون و دیگران

۷- کلام جدید؛ خسرو پناه

راه کارهای اجرایی:

- ۱- واگذاری مطالعات بخشی از موضوعات به دانش پژوهان.
- ۲- معرفی کتاب‌هایی که متکلمان مسلمان و مسیحی در موضوعات مربوط تدوین کرده‌اند.
- ۳- انجام تحقیق کلامی از سوی دانش پژوهان.
- ۴- آرایه‌ی کنفرانس از سوی دانش پژوهان.

(ب)

دروس تخصصی

تحولات خاورمیانه (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحولات سیاسی اجتماعی فرهنگی و اقتصادی خاورمیانه شامل کشورهای عربی (سوریه، عراق، عربستان، مصر، فلسطین و لبنان)

سرفصل دروس:

- کلیات

- مفاهیم (تحول، خاورمیانه و...)

- اجمالی از وضعیت جغرافیایی

- تاریخچه

- تحولات سیاسی

- تحولات حکومت و ساختار آن، احزاب، روابط خارجی و...

- تحولات فرهنگی اجتماعی

- طبقات و ساختار اجتماعی اقوام و ملیت‌ها، خانواده و جایگاه زن

- جمعیت، مشاغل، مراکز علمی، گروه‌های دینی و مذهبی، رسانه‌ها و...

- تحولات اقتصادی

- سیستم اقتصادی، تراز تجاری، منابع و معاون، نرخ رشد و توسعه، صنعت و تکنولوژی و ...

منابع پیشنهادی:

۱- تاریخ اقتصادی در خاورمیانه و آفریقای شمالی؛ چارلز عبوری

۲- ریشه‌های بحران در خاورمیانه؛ حمید احمدی

- ۳- خاورمیانه؛ محسن مدیر شانه چی، محمود رمضانزاده و علی آخیش
- ۴- جغرافیای سیاسی خاورمیانه و شمال آفریقا؛ الاسدیر درایسول
- ۵- دین سیاسی و قدرت در خاورمیانه؛ تیمونی وی سبک
- ۶- آمریکا و اعراب (۲ جلد)؛ نظام شرابی، ترجمه عباس عرب
- ۷- نسیان فی التاریخ؛ مبلیب حتما، آبتین فریحه
- ۸- المارونیه فی لبنان قد یمما و حدیثاً؛ محمد زعتیر
- ۹- در مقاومت تا پیروزی؛ مسعود اسدالهی
- ۱۰- جنبش حزب لبنان گذشته و حال؛ مسعود اسلامی
- ۱۱- سیاست و حکومت در سوریه؛ محمد علی امامی
- ۱۲- نگاهی به عراق و جنگ سلطه؛ وزارت دفاع و نیروهای مسلح
- ۱۳- از تکریت تا کویت؛ جوالیت میلر و لوری تامیل روا، ترجمه حسن تقی زاده مبدانی
- ۱۴- شیعه و حکومت در عراق؛ حسن العلوی، ترجمه محمد بنی ابراهیمی
- ۱۵- تاریخ سیاسی اجتماعی و اقتصادی در عراق؛ استیون همزلی لانگریک، ترجمه علی درویش
- ۱۶- تاریخ اسلامی در عراق؛ عبدالحلیم الرهیمی، ترجمه محمد جعفر دلشاد
- ۱۷- تاریخ نوین عراق؛ فبمار، ترجمه محمد عباسپور
- ۱۸- دانشنامه فلسطین (۳ج)؛ محمد صفا تاراج
- ۱۹- سیاست و حکومت رژیم صهیونیستی؛ مؤسسه مطالعات فلسطین، ترجمه مؤسسه مطالعات اندیشه سازان نور
- ۲۰- شبه جزیره عربستان در عصر حاضر (۳ج)؛ پل بون آنطان، ترجمه اسدا علوی

تحولات خاورمیانه (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: تمولات خاورمیانه (۱)

هدف: شناخت تحولات سیاسی اجتماعی فرهنگی و اقتصادی خاورمیانه شامل کشورهای غیر عربی (ایران و افغانستان).

سرفصل دروس:

- کلیات

- اجمالی از وضعیت جغرافیایی

- تاریخچه

- تحولات سیاسی

- تحولات حکومت و ساختار آن، احزاب، روابط خارجی و...

- تحولات فرهنگی اجتماعی

- طبقات و ساختار اجتماعی، اقوام و ملیت‌ها، خانواده و جایگاه زن

- جمعیت، مشاغل، مراکز علمی، گروه‌های دین و مذهبی، رسانه‌ها و...

- تحولات اقتصادی

- سیستم اقتصادی، تراز تجاری، منابع و معادن، نرخ رشد و توسعه

- صنعت و تکنولوژی و...

منابع پیشنهادی:

- ۱- خدمات متقابل اسلام و ایران؛ شهید مطهری (ره)
- ۲- تطور حکومت در ایران بعد از اسلام؛ محیط طباطبایی
- ۳- دانشنامه ایران و اسلام ایران در دوره سلطنت قاجار؛ احسان یارشاطر

- ۴- تاریخ ایران؛ سرپرسی ساسکن، ترجمه فخرالدین محمد تقی فخر داعی گیلانی
- ۵- مجموعه مقالات سمینار افغانستان؛ دفتر مطالعات سیاسی
- ۶- جهان اسلام، اردن، افغانستان، الجزایر؛ مرتضی اسعدی
- ۷- سمینار افغانستان و نظام سیاسی آینده؛ جمعی از پژوهشگران
- ۸- افغانستان و مداخلات خارجی؛ میر آقا حقجو
- ۹- افغانستان کلید یک افغانستان؛ جان سی گرفتز، ترجمه ذ-ع
- ۱۰- افغانستان در پنج قرن اخیر؛ میر محمد صدیق سرهنگ
- ۱۲- مشاهیر تشیع در افغانستان؛ عبدالمجید ناصری
- ۱۳- زمینه و پیشینه جنبش اصلاحی در افغانستان؛ عبدالمجید ناصری
- ۱۴- جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی شیعیان افغانستان؛ محمد حسین فرهنگ
- ۱۵- تاریخ افغانستان بعد از اسلام؛ عبدالحی حبیبی
- ۱۶- تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس؛ محمود محمودی
- ۱۷- رقابت‌های روس و انگلیس در ایران و افغانستان؛ پیوکار لوتز نزیو، ترجمه عباس آذرش
- ۱۸- ریشه‌های انقلاب ایران؛ نیکی. آرکدی، عبدالرحیم گواهی
- ۱۹- تاریخ سیاسی معاصر ایران؛ سید جلال الدین صدفی
- ۲۰- هفت هزار روز تاریخ ایران و انقلاب اسلامی؛ غلامرضا کرباسچی
- ۲۱- تاریخ روابط خارجی ایران؛ عبدالرضا هوشنگ مهدوی،
- ۲۲- نخستین رویارویی‌های اندیشه‌گرایان ایران؛ عبدالهادی حایری
- ۲۳- تاریخ بیست ساله ایران، انقراض قاجاریه (۹ جلد)؛ حسین مکی

تحولات آفریقای مسلمان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحولات سیاسی اجتماعی فرهنگی و اقتصادی آفریقای مسلمان.

سرفصل دروس:

- کلیات

- مفاهیم (تحول، آفریقا و...)

- اجمالی از وضعیت جغرافیایی

- تاریخچه

- تحولات سیاسی

- تحولات حکومت و ساختار آن، اعراب؛ روابط خارجی و...

- تحولات فرهنگی اجتماعی

- طبقات و ساختار اجتماعی، اقوام و ملیت‌ها، خانواده و جایگاه زن

- جمعیت، مشاغل، مراکز علمی، گروه‌های دینی و مذهبی، رسانه‌ها و...

- تحولات اقتصادی

- سیستم اقتصادی، تراز تجاری، منابع و معادن، نرخ رشد و توسعه

- صنعت و تکنولوژی و...

منابع پیشنهادی:

۱- النظام المصرفي الاسلامي؛ رفیق یونس المصری

۲- احزاب سیاسی مصر؛ محمد جواد شیخ الاسلامی

۳- الشیعه في مصر من الامام على حتى الامام الخميني (علیه السلام)؛ صالح الوردانی

۴- معالم الحضارة (المصر القديم)

۵- فاطمیان در مصر؛ عبدا ناصری طاهری

۶- تاریخ النظام الاقتصادي و السياسي في مصر؛ سعید النجار

۷- مقدمه‌ای بر تاریخ سیاسی اجتماعی شمال آفریقا از آغاز تا ظهور عثمانی‌ها، عبدا ناصری طاهری

۸- تاریخ سودای بعد از اسلام؛ پی. ام. هالت و ام. دیلیو. دالی، ترجمه محمد تقی اکبری

۹- مغرب بزرگ؛ پل یالتا، ترجمه عباس آگاهی

۱۰- جنبش‌های اسلامی مصر از محمد علی تا جمال عبدالناصر؛ غلامرضا نجاتی

۱۱- نظام بین و مسأله صحه‌ای غربی؛ محمود سریع النعم

۱۲- شکنجه و کشتار در الجزایر؛ پل اوسارس، ترجمه محمود بهروزی

۱۳- تاریخ معاصر الجزایر؛ روبر آزرون، ترجمه منوچهر بیات

۱۴- جامعه‌شناسی یک انقلاب؛ فرانتس فانون، ترجمه نور علی تابنده

تحوّلات، شبہ قارہ

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحوّلات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی شبہ قارہ.

سرفصل دروس:

- کلیات

- مفہیم (تحوّل، شبہ قارہ و...)

- اجمالی از وضعیت جغرافیایی

- تاریخچه

- تحوّلات سیاسی

- تحوّلات حکومت و ساختار آن، احزاب، روابط خارجی و...

- تحوّلات فرهنگی اجتماعی

- طبقات و ساختار اجتماعی و اقوام و ملیت‌ها، خانواده و جایگاه زن

- جمعیت، مشاغل، مراکز علمی، گروہهای دینی و مذہبی، رسانه‌ها و...

- تحوّلات اقتصادی

- سیستم اقتصادی، تراز تجاری، منابع و معادن، نرخ رشد و توسعه

- صنعت و تکنولوژی و ...

منابع پیشنهادی:

۱- کشف هند؛ جواهر لعل نہرو، ترجمہ محمود تفضلی

۲- تاریخ روابط خارجی پاکستان؛ س.م بورک و لائسنس زائرینگ، ترجمہ ایرج وفایی

۳- کشمیر گذشته، آینده، حال؛ حمید رضا سید ناصری

۴- هند مستقل؛ هیرانمای کارلکار، ترجمه علی اصغر کیا و محمد جواد ناطق پور و مجید جعفری

۵- جنبش های اسلامی و گرایش های قومی در مستعمره هند؛ مشیرالحسن، ترجمه حسن لاهوتی

۶- مسلمانان در نهضت آزادی هندوستان؛ سید علی خامنه ای

۷- مهاتما گاندی همدلی با اسلام، همراهی با مسلمین؛ علی ابوالحسنی

۸- مهاتما گاندی در جستجوی حقیقت؛ خجسته کیا

۹- کشمیر بهشت زخم خورده؛ الطاف حسین، ترجمه قدیری دولتشاهی

تحولات جنوب شرق آسیا

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحولات سیاسی اجتماعی فرهنگی و اقتصادی جنوب شرق آسیا.

سرفصل دروس:

- کلیات

- مفاهیم (تحول، جنوب شرق آسیا و...)

- اجمالی از وضعیت جغرافیایی

- تاریخچه

- تحولات سیاسی

- تحولات حکومت و ساختار آن، احزاب، روابط خارجی و...

- تحولات فرهنگی اجتماعی

- طبقات و ساختار اجتماعی و اقوام و ملیت‌ها، خانواده و جایگاه زن

- جمعیت، مشاغل، مراکز علمی، گروه‌های دینی و مذهبی، رسانه‌ها و...

- تحولات اقتصادی

- سیستم اقتصادی، تراز تجاری، منابع و معادن، نرخ رشد و توسعه

- صنعت و تکنولوژی و...

منابع پیشنهادی:

- ۱- سیاست و حکومت در آسیای جنوب شرقی؛ بهزاد شاهنده
- ۲- جنگ و آمریکا در ویتنام؛ میشل ری، ترجمه ایزدپرست
- ۳- تحولات سیاسی در جمهوری خلق چین؛ یان داری شر، ترجمه عباس هدایت وزیری
- ۴- خاندان لونگ؛ استرلینگ سیگربو، ترجمه صمد مقدم
- ۵- تقویم تحولات چین؛ زهرا طاهری
- ۶- مجموعه‌ای خلق چین؛ مازی کلوبدزر، ترجمه عباس آگاهی
- ۷- بسیج ویتنام، تایلند، مالزی، اندونزی و برونئی

تحولات آسیای میانه و قفقاز

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحولات سیاسی اجتماعی فرهنگی و اقتصادی آسیای میانه و قفقاز.

سرفصل دروس:

- کلیات

- مفاهیم (تحول، شبه قاره و...)

- اجمالی از وضعیت جغرافیایی

- تاریخچه

- تحولات سیاسی

- تحولات فرهنگی اجتماعی

- طبقات و ساختار اجتماعی و اقوام و ملیت‌ها، خانواده و جایگاه زن

- جمعیت، مشاغل، مراکز علمی، گروه‌های دینی و مذهبی، رسانه‌ها و...

- تحولات اقتصادی

- سیستم اقتصادی، تراز تجاری، منابع و معادن، نرخ رشد و توسعه

- صنعت و تکنولوژی و...

منابع پیشنهادی:

۱- ملیت‌های آسیای میانه؛ حبیب ابوالحسن شیرازی

۲- ملیت‌های شوروی؛ گراهام اسمیت، ترجمه میر حسین سرشار

۳- ریشه‌های رفتار سیاسی در آسیای مرکزی و قفقاز؛ علیرضا شیخ عطار

۴- اسلام و مسلمانان در آسیای مرکزی و قفقاز؛ گزیده مقالاتی انقلابی درباره وضعیت آسیای میانه و قفقاز

۵- تاریخ سیاسی نخجوان؛ جعفر جمشیدی راد

۶- تاریخ قره‌باغ؛ علیرضا راهور ليقوان و پرویز زارع

۷- قفقاز و سیاست امپراطوری عثمانی؛ جمال گوکچه، ترجمه وهاب ولی

۸- سفرنامه قفقاز و ایران؛ ارنست اورسل، ترجمه علی اصغر سعیدی

۹- دو قرن مبارزه مسلمانان قفقاز؛ مرگامر و دیگران، غلامرضا تهامی

۱۰- ژئوپلتیک قفقاز؛ دکتر محمد حسین افشردی

۱۱- استعمار انگلیس در ماوراء قفقاز (۱۹۲۱-۱۹۱۸)؛ حبیب اکمالی

۱۲- سیاست و حکومت در آسیای مرکزی؛ حبیب ا... ابولحسنی شیرازی و محمد رضا مجیدی

۱۳- ماهیت تحولات در آسیای مرکزی و قفقاز؛ منیژه ترابزاده و دیگران

۱۴- صلح تاجیکستان به روایت اسناد؛ سید رسول موسوی

۱۵- تاجیکستان و آزادی؛ شادمان یوسف

۱۶- اقلیت در آسیای مرکزی؛ روی البسون، ترجمه محمد رضا دبیری

تحولات ترکیه و بالکان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحولات سیاسی اجتماعی فرهنگی و اقتصادی ترکیه و بالکان.

سرفصل دروس:

- کلیات

- مفاهیم (تحول، ترکیه و بالکان و...)

- اجمالی از وضعیت جغرافیایی

- تاریخچه

- تحولات سیاسی

- تحولات حکومت و ساختار آن، احزاب، روابط خارجی و...

- تحولات فرهنگی اجتماعی

- طبقات و ساختار اجتماعی و اقوام و ملیت‌ها، خانواده و جایگاه زن

- جمعیت، مشاغل، مراکز علمی، گروه‌های دینی و مذهبی، رسانه‌ها و...

- تحولات اقتصادی

- سیستم اقتصادی، تراز تجاری، منابع و معادن، نرخ رشد و توسعه

- صنعت و تکنولوژی و...

منابع پیشنهادی

۱- جنگ در بالکان؛ جمعی از نویسندگان، ترجمه نقی طبرسی

۲- تحولات منطقه بالکان و آینده بوسنی هرزگوین؛ محمد قدسی

- ۳- مسأله صربستان و یوگسلاوی سابق؛ ایولاکست و دیگران
- ۴- ریشه‌های بحران کوزوو و دخالت نظامی ناتو؛ حبیب اولی و امک‌شاه و احمد جعفری
- ۵- بوسنی هرزگوین در بستر تاریخ؛ واحد مطالعات سیاسی دفتر تبلیغات اسلامی
- ۶- بررسی مشکل کوزوو در یوگسلاوی؛ محمد جواد آسایش زارچی
- ۷- تاریخ عثمانی (۴ جلد)؛ اسماعیل حقی اوزون چارشی لی، ترجمه ایرج نوبخت
- ۸- یک قرن در تکاپوی الحاق‌گری؛ جیکوب لاندو، پان ترکیسم، ترجمه حمید احمدی
- ۹- دین و سیاست در دولت عثمانی؛ دواود دورسون، ترجمه منصوره حسینی، داود وفایی
- ۱۰- تعامل دین و دولت در ترکیه؛ محمد رضا حیدرزاده نائینی
- ۱۱- ترکیه «جغرافیا، اقتصاد، تاریخ، تمدن و فرهنگ»؛ ژان پل رو، ترجمه خانابا بیانی
- ۱۲- تاریخ الدولة العلیة العثمانیه؛ محمد فرید بک المحامی

تاریخ اروپا

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت حوادث و تحولات اروپای پس از رنسانس به منظور شناخت تأثیرگذاری آن‌ها بر جهان اسلام.

سرفصل دروس:

- مفاهیم (قرون جدید - قرون معاصر و...)

- از انقلاب فرانسه تا جنگ اول

- تحولات سیاسی (انقلاب فرانسه، کنگره وین، استقلال دولتها و استعمار و...)

- تحولات فکری (بررسی مکاتب و اندیشه‌های فکری فلسفی و...)

- تحولات اقتصادی (لیبرالیسم و سوسیالیسم و...)

- از جنگ اول تا کنون

- تحولات سیاسی نظامی (جنگ اول، انقلاب روسیه، جنگ دوم، جنگ سرد فروپاشی شوروی، جامعه ملل،

سازمان ملل، سازمان‌های منطقه‌ای، پیمان‌های نظامی و...)

- تحولات فکری و فرهنگی (سوسیالیسم، پست مدرنیسم، لیبرالیسم، جهانی شدن و نظم نوین جهانی، فناوری

اطلاعات و...)

- تحولات اقتصادی (شرکت‌های چند ملیتی، تجارت جهانی و...)

جنبش‌های فکری اجتماعی اسلام (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: بررسی جنبش‌ها و جریانات فکری اجتماعی در خاورمیانه و شمال آفریقا و عملکرد و دست آوردهای آن با توجه به چگونگی تعامل آن‌ها با اسلام و مدرنیسم.

سرفصل دروس:

- کلیات

- مفاهیم (تعریف جنبش فکری اجتماعی)

- وضعیت جهان اسلام در دو سده‌ی اخیر

- طبقه‌بندی جنبش‌های فکری اجتماعی

- زمینه‌ها و عوامل مؤثر بر شکل‌گیری جنبش‌های فکری اجتماعی

- جنبش‌های ضد استعماری و رهایی‌بخش (تنباکو، عمر مختار جنگل و...)

- جنبش‌های مشروطه خواهی (عثمانی، ایران، سوریه و...)

- جنبش سکولاریسم (مصر، عثمانی، ایران و...)

- جنبش احیای خلافت (با تأکید بر کواکبی و رشید رضا و...)

- جنبش‌های ناسیونالیسم

- جنبش‌های سوسیالیستی

- جنبش‌های لیبرالیستی

- جنبش‌های زنان (فیمینیسم)

- جنبش‌های احیای فکر اسلامی

- آسیب‌شناسی جنبش‌های فکری اجتماعی خاورمیانه

منابع پیشنهادی:

- ۱- جنبش های اسلامی معاصر؛ موثقی
- ۲- جنبش های اسلام در جهان عرب؛ دکمچیان
- ۳- نهضت بیدارگری در جهان اسلام؛ شیرین هانتی
- ۴- سیری در اندیشه های سیاسی عرب؛ حمید عنایت
- ۵- اندیشه های سیاسی در اسلام معاصر؛ حمید عنایت
- ۶- اندیشه اصلاحی در نهضت های اسلامی؛ صاحبی
- ۷- نهضت های دینی سیاسی معاصر؛ علی اصغر حلبی

جنبش‌های فکری اجتماعی اسلامی (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: جنبش‌های فکری اجتماعی اسلامی (۱)

هدف: بررسی جنبش‌ها و جریانات فکری اجتماعی در شبه قاره هند و جنوب شرق آسیا و عملکرد و دست آوردهای آن با توجه به چگونگی تعامل آن‌ها با اسلام و مدرنیسم.

سرفصل دروس:

- جنبش‌های ضد استعماری و رهایی بخش
- جنبش شاه ولی... دهلوی و شکل‌گیری مکتب دیوبند
- جنبش سکولاریسم
- جنبش احیای خلافت در هند
- جنبش ناسیونالیسم
- جنبش سوسیالیستی
- جنبش لیبرالیستی
- جنبش زنان
- جنبش احیای فکر اسلامی در پاکستان
- جنبش احیای فکر اسلامی در جنوب شرق آسیا
- آسیب‌شناسی جنبش‌های فکری اجتماعی شبه قاره و جنوب شرق آسیا
- پدیده جهانی شدن و چشم انداز جنبش‌های فکری اجتماعی در جهان اسلام.

منابع پیشنهادی:

۱- جنبش‌های اسلامی معاصر؛ موثقی

- ۲- جنبش‌های اسلام در جهان عرب؛ دکمچیان
- ۳- نهضت بیدادگری در جهان اسلام؛ شیرین هانتی
- ۴- سیری در اندیشه‌های سیاسی عرب؛ حمید عنایت
- ۵- اندیشه‌های سیاسی در اسلام معاصر؛ حمید عنایت
- ۶- اندیشه اصلاحی در نهضت‌های اسلامی؛ صاحبی
- ۷- نهضت‌های دینی سیاسی معاصر؛ علی اصغر حلبی و..

روش تحقیق و مآخذ شناسی تاریخ معاصر

تعداد واحد:	۲
نوع واحد:	نظری
پیش نیاز:	ندارد

هدف: شناخت روش و انواع و مراحل تحقیق و مآخذ مورد استفاده در تاریخ معاصر جهان اسلام.

سرفصل دروس:

- کلیات

- مفاهیم (روش، تحقیق، مآخذ، تاریخ معاصر و...)
- پیشینه مطالعات روش شناسی
- روش های تحقیق (میدانی، پیمایشی، کتابخانه ای، اسنادی)
- انواع تحقیق (بنیادی، راهبردی، کاربردی)
- مراحل تحقیق (هدف تحقیق، انتخاب موضوع، بیان مسأله و پرسش ها و فرضیه، شناسایی وسایل و ابزارهای مطالعاتی، فیش برداری طرح اولیه و...)

- مآخذ شناختی

- مآخذ مکتوب (اسناد و مدارک، کتاب ها، مجلات و روزنامه ها و...)
- مآخذ مادی (موزه ها، بناها، سکه ها و...)
- مآخذ تصویری و صوتی (فیلم و سینما، عکس، نوار و...)

- مآخذ رایانه ای

- نقد مآخذ

منابع پیشنهادی:

- ۱- آیین نگارش تاریخ؛ رشید یاسمی

- ۲- تاریخ در ترازو؛ زرین کوب
- ۳- روش تحقیق در تاریخ نگاری؛ جهانگیر قائم مقامی
- ۴- تاریخ‌شناسی نقدی و تاریخ و تاریخ نگاری؛ مجید یکتایی
- ۵- مقدمه‌ای به روش تحقیق؛ حافظان
- ۶- تحقیق، مأخذ‌شناسی و گزارش نویسی؛ طاهره خدادوست
- ۷- اصول روش تحقیق در علوم اجتماعی؛ غلامحسین خرسند

متون تخصصی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری ۱ واحد عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: دست‌یابی به مهارت در خواندن و استفاده از متن‌های اصلی تاریخ.

سرفصل دروس:

- متون کهن

- تخصصی (مانند: صبح الاعشی، الفهرست و...)

- عام (عمومی مانند: طبری، مروج الذهب؛ محلی مانند: تاریخ بغداد؛ جغرافیایی مانند: معجم البلدان و...)

- تحقیقات جدید

منبع پیشنهادی:

- منابع در سرفصل آمده است.

راه کارهای اجرایی:

- تئوری و کار عملی در کلاس

زبان تخصصی (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: زبان عمومی

هدف: توانمند ساختن دانش پژوهان برای استفاده از متون تخصصی تاریخ اسلام به زبان انگلیسی.

سرفصل دروس:

- ترجمه برخی متون دائرةالمعارف و کتاب‌هایی که به زبان انگلیسی درباره‌ی تاریخ اسلام نوشته شده است. انتخاب

این قسمت‌ها توسط اساتید محترم صورت می‌گیرد.

زبان تخصصی (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: زبان تخصصی (۱)

هدف: توانمند ساختن دانش پژوهان برای استفاده از متون تخصصی تاریخ اسلام به زبان انگلیسی.

سرفصل دروس:

- ترجمه برخی دایرةالمعارف‌ها و کتاب‌هایی که در زبان انگلیسی درباره‌ی تاریخ اسلام نوشته شده است. انتخاب این

قسمت‌ها توسط اساتید محترم صورت می‌گیرد.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بشماره

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۲/۲۶۶۲

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی، دوره سه‌گانه ذی ربط و بازعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
 - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
 - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدها در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
 - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در مشمول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
 - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشند، پذیرفته می‌شود.
 - ب: در سبانی که در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبها را قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.
 - ج: گذراندن در سبانی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن دروس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
 - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی فنی و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۴/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت مردم و وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس مردم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری ابلاغ نماید.

سید محمد کاظم نائینی

دستورالعمل اجرایی شورای عالی برنامه ریزی

۲۲۲

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

شماره ۲۳/۳۶۴۹

پیوست

بیت عالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

حداقل و حداکثر واحدهای درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۲/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری روی برنامههای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیرضرور و انجام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصا به پایان نامه دارد).

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph.D حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۲۰ واحد میتواند اختصا به رساله داشته باشد.

در اینصورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقابلهای واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۲-۷۳ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۲ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در اینصورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد برعهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکالیف این مؤسسه ذیصلاح است.

رای شماره جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به مرحله اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمنداست به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم ناشینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹